

§ 45

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman 2019 toteutumisen arviointi Helsingissä

HEL 2020-002499 T 11 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman 2019 toteutumisen arvioinnin liitteineen.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan resurssit

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävät ovat valtion korvaamia, kunnalle määrättyjä tehtäviä. Helsingin ympäristöpalveluihin perustettiin vuonna 2019 uusi valvontaeläinlääkäriin virka, joka täytettiin syyskuun 2019 alusta lähtien. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan on Helsingissä arvioitu vuonna 2019 käytetyn 2,8 henkilötyövuotta. Eläinten hyvinvoinnin valvontaan käytettiin 2,4 htv ja eläinten terveyden valvontaan 0,4 htv. Eläinlääkärien lisäksi valvontaan osallistuu avustavaa henkilökuntaa, jonka kustannuksia valtio ei korvaa. Uuden viran perustaminen helpotti vuosia kestänyttä resurssipulaa eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta vuonna 2019

Eläinten hyvinvoinnin valvonta perustuu eläinsuojelulakiin (247/1996). Eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Eläinsuojelulain toteutumista Helsingissä valvovat Helsingin ympäristöpalvelujen kolme valvontaeläinlääkärinä sekä poliisi.

Eläinsuojelutarkastuksia tehdään kaupunkilaisten eläinsuojelusäädösten vastaisen eläintenpidon epäilyyn perustuvien ilmoitusten pohjalta. Lisäksi tehdään suunnitelmallista valvontaa laajaa tai ammattimaista eläintenpitoa harjoittaviin kohteisiin kuten talleihin ja eläinkauppoihin. Tyypillisesti eläinsuojeluilmoitukset koskevat koirien ulkoilutuksen puutetta tai eläinten muuten huonoa hoitoa, eläinten eläinlääkärihoidosta huolehtimatta jättämistä, koirien liiallista yksinoloa ja haukkumista sekä eläinten aiheuttamia hajuhaittoja, joiden taustalla voi olla vakaviakin eläinsuojelullisia puutteita.

12.03.2020

Säännöllisen valvonnan valvontakohteita on Helsingissä 35, joista hevosalleja on 17, lemmikkieläimiä myyviä eläinkauppoja 10 ja lemmikkieläinhoitoloita tai päivähoitoloita kahdeksan. Varsinaisia tuotantoläintiloja Helsingissä on ainoastaan yksi. Vuosittain Helsingissä järjestetään viidestä kymmeneen eläinkilpailua tai muuta valvontaa vaativaa eläintapahtumaa. Helsingissä arvioidaan olevan noin 70 000 – 80 000 lemmikkieläintä (koirat, kissat, muut pienikokoiset seura- ja harrastuseläimet).

Eläinsuojelutarkastukset

Vuoden 2019 aikana Helsingin valvontaeläinlääkärit tekivät 251 eläinsuojelutarkastusta, joista 224 oli ilmoitukseen perustuvia tarkastuksia yksityisissä asunnoissa tai löytöeläintalolla, uusintatarkastuksia 21 ja suunnitelmallisia tarkastuksia 6. Eläinsuojelutarkastusten määrä laski hieman edellisvuoteen nähden. SEYN eläinsuojeluneuvojat lähettävät heidän valtakunnallisen verkkolomakkeensa kautta tulleet ilmoitukset asianomaisten kuntien valvontaeläinlääkäreille. Kevästä 2019 alkaen SEYN verkkolomakkeella tehtyjen ilmoitusten toimittamisessa valvontaeläinlääkäreille oli jonkin verran ongelmia.

Tarkastukset tehdään pääasiassa ennalta ilmoittamatta, joten osassa kohteista tarkastus jäi pelkäksi yritykseksi. Tällaisia tarkastusyrityksiä tehtiin varsinaisten tarkastusten lisäksi noin 135 kappaletta. Kuvassa 1 on esitetty eläinsuojelutarkastusten määrän kehitys vuosina 2016-2019.

Löytöeläintalolle päätyneitä eläimiä koskevia eläinsuojelupäätöksiä valvontaeläinlääkärit tekivät yhteensä 66. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi poliisin löytöeläintalolle yksityisistä asunnoista tuomat eläimet, joita omistaja ei ole noutanut.

Ilmoitusten perusteella tehdyissä tarkastuksissa valtaosa tarkastuksista kohdistui talouksiin, joissa on koiria (68 %) tai kissoja (26 %). Muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tai hevosten osuus tarkastuksista oli 6 %. Useassa tarkastuskohteessa oli useampi eläin tai useita eläinlajeja.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia valvontaeläinlääkärit tekivät kuusi. Tarkastuksia tehtiin mm. hevosallille, sirkukseen, kotieläintilalle ja koira-hoitolaan. Suunnitelmallisilla tarkastuksilla todettiin määräyksen antamiseen johtavia epäkohtia kahdella tarkastuksella.

Säännöllisen valvonnan kohteita ei ole tarkoituksenmukaista tarkastaa joka vuosi, vaan ne voidaan riskiperusteisesti tarkastaa 1-3 vuoden vä-

12.03.2020

lein. Aluehallintovirasto on laatinut riskiluokitusmallin, jota on sovellettu hevostallien säännöllisen valvonnan tarkastuksiin.

Toimenpiteet

Yhteiskunnalliset ongelmat heijastuvat eläinsuojelutyöhön. Eläinsuojelullisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin vuonna 2019 lähes joka toisella tarkastuksella (44 %). Vastaava luku vuonna 2018 oli 51 % ja 2017 41 %. Noin joka neljännellä tarkastuksella (26 %) annettiin eläinsuojelulain 42 §:n mukaisia määräyksiä tai kieltoja epäkohtien korjaamiseksi ja lähes joka viidennellä tarkastuksella (18 %) ryhdyttiin eläinsuojelulain 44 § mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kiireellisiä toimia ovat mm. tilapäinen hoidon hankkiminen eläimelle tai uudelleensijoitus. Lisäksi lievempien eläinsuojelullisten epäkohtien johdosta annettiin neuvoja ja ohjeita. Kuvassa 2 on esitetty eläinsuojelutarkastuksilla tehdyt toimenpiteet vuosina 2016-2019.

Tavallisimpia määräyksiä tai kieltoja aiheuttaneita epäkohtia olivat eläinten puutteellinen perushoito kuten puutteellinen ruokinta ja juotto, liikunnan saanti, eläinlääkärin hoito sairaille, pitopaikan puhtaus sekä turvallisuuden laiminlyönti. Kiireellisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin, jos eläin oli hylätty tai omistaja oli vakavasti laiminlyönyt velvoitteensa huolehtia eläimestä ja pitopaikasta eläimen lajinomaisten tarpeiden vaatimalla tavalla. Kiireitoimenpiteiden runsauteen vaikuttivat lemmikkinsä hylänneet tai äkillisesti sairaalaan joutuneet sekä poliisin kiinni ottamat omistajat. Syrjäytyminen ja ongelmien kasautuminen heijastuvat myös eläinten hoitoon, siten että eläintä ei ole varaa viedä eläinlääkärille tai esimerkiksi trimmaukseen.

Piittaamattomuuteen ja törkeään huolimattomuuteen viittaavista eläinsuojelurikkomusepäilyistä tehdään poliisille erillinen esitutkintapyyntö. Esitutkintapyyntöjä tehtiin vuonna 2019 kuusi kappaletta. Esitutkintapyyntöjen määrä on vähentynyt aiemmista vuosista poliisin ja eläinsuojeluvalvonnan tiivistyneen yhteistyön vuoksi. Helsingin poliisin eläinsuojelurikoksiin keskittyvän tutkintaryhmän tutkijat osallistuvat valvontaeläinlääkärien kanssa tarkastuksiin tarpeen mukaan. Tällöin poliisi voi aloittaa rikostutkinnan jo tarkastuksen yhteydessä, eikä erillisen tutkintapyyntöjen tekeminen ole enää tarpeen. Ympäristöpalvelujen eläinlääkärit toimivat lisäksi todistajina useissa eläinsuojelurikoksia koskevissa oikeuskäsittelyissä. Vuonna 2019 helsinkiläisille eläinten omistajille langetettiin 9 eläintenpitokieltoa.

Yhteistyö

Helsingin poliisi perusti syksyllä 2018 erityisen eläinsuojelurikoksiin keskittyneen tutkintaryhmän, joka tutkii kaikki Helsingissä tapahtuneet

12.03.2020

eläimiin liittyvät rikokset. Ryhmä tekee esitutinnan eläinsuojelurikoksissa ja -rikkomuksissa, eläinkuljetusrikkomuksissa, metsästysrikoksissa, eläinten laittomassa maahantuonnissa, salakuljetuksessa ja lainvastaisessa eläinkaupassa, eläinten aiheuttamissa konflikteissa, koirakuriin liittyvissä rikkomuksissa ja eläintenpitokieltojen rikkomisessa. Yhteistyö ryhmän kanssa on toiminut hyvin. Ryhmän kanssa on järjestetty yhteisiä tapaamisia ja käytännössä valvontaeläinlääkäreiden ja poliisien yhteistarkastuksia. Poliisi voi käynnistää suoraan tarkastuksilla rikostutinnan ja poliisin voi samalla tutkia talous-, vero- tai huumausainerikoksia. Yhteistyö poliisin tutkintaryhmän kanssa on tehostanut eläimiin liittyvien rikosten tutkintaa.

Myös muiden alojen viranomaisyhteistyö toimii entiseen tapaan hyvin. Sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset ottivat aktiivisesti yhteyttä valvontaeläinlääkäreihin, ja monia tapauksia ratkottiin eri tahojen yhteistyönä. Yhteistyö myös Suomen Eläinsuojelu SEYn, Helsingin eläinsuojeluyhdistyksen (HESY), yliopistollisen eläinsairaalan ja Viikin löytöeläintalon kanssa oli vilkasta.

Eläinlääkintähuoltolaki mahdollistaa vaikeiden eläinsuojelutapausten siirron aluehallintovirastolle. Yksittäisiä hankalimpia eläinsuojelutapauksia selviteltiin yhdessä läänineläinlääkärin kanssa.

Valvontaeläinlääkärit antoivat eläinsuojeluun liittyviä haastatteluja ja taustatietoja eri tiedotusvälineille. Lisäksi valvontaeläinlääkärit ovat osallistuneet opetukseen mm. eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa sekä luennoineet muulle ammattikunnalle ja viranomaisille.

Eläintautivalvonta vuonna 2019

Eläinten laittoman maahantuonnin valvonta vuonna 2019

Eläinten maahantuontia valvottiin eläintutilain (441/2013) nojalla. Maahantuontivaatimukseen vaikuttavat eläinlaji sekä se, tuodaanko eläin toisesta EU-jäsenvaltiosta vai EU:n ulkopuolisesta valtiosta. Lisäksi vaatimukseen vaikuttaa, tuodaanko eläin kaupallisessa vai ei-kaupallisessa tarkoituksessa.

Helsingin ympäristöpalvelujen valvontaeläinlääkärit tekevät tarkastuksia epäiltäessä eläinten laitonta maahantuontia sekä eläinten laittoman maahantuonnin päätöksissä edellytettyjen velvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi. Laittomiin maahantuonteihin liittyviä päätöksiä tekevät aluehallintovirasto tai Ruokavirasto ympäristöpalvelujen valvontaeläinlääkärin tarkastushavaintojen perusteella. Aluehallintovirasto tekee päätökset EU:n alueelta laittomasti maahantuotujen ja Ruokavirasto EU:n ulkopuolelta laittomasti maahantuotujen eläinten osalta.

Koirien ja kissojen tuontisäädöksillä pyritään estämään ihmisille vaarallisten tautien kuten raivotaudin (rabies) ja heisimatojen aiheuttaman ekinokokkoosin leviämistä Suomeen. Taudit ovat zoonooseja eli eläintauteja, jotka voivat tarttua eläimestä ihmiseen. Eläimen maahantuojalla on velvollinen huolehtimaan, että eläin täyttää maahantuontivaatimukset.

Tarkastukset ja toimenpiteet

Ilmoitukset epäilyistä laittomista eläimen maahantuonneista tulivat ensisijaisesti yliopistollisesta eläinsairaalaista, yksityisiltä eläinklinikoilta tai eläimen Suomessa ostaneelta uudelta omistajalta. Tullin ja aluehallintoviraston tarkastuspyynnöt eläinten laittomien tuontien epäilyistä ovat lisääntyneet erityisesti liittyen kaupalliseen toimintaan. Lisäksi aluehallintovirasto on pyytänyt tarkastamaan Helsingin alueen kaupallisia toimijoita. Tällaisia toimijoita ovat lähinnä koiria myyntitarkoituksessa maahantuovat henkilöt tai yhdistykset.

Eläinten tuontiepäselvyyksiin liittyen tehtiin 31 tarkastusta ja lisäksi kymmeniä tapauksia selviteltiin asiakirjojen perusteella. Useissa tapauksissa eläimiä oli tuotu useita kerralla. Suurin osa tarkastuksista koski edelleen Virosta tuotuja koiria, joilla ei ollut raivotautirokotusta eikä kasvattajavakuutusta eläimen alkuperästä tai mikrosiru puuttui.

Valvontaeläinlääkärit tekivät myös ja terveystarkastuksia muutamille ihmisillä pureille tuontikoirille ja ottivat näistä verinäytteitä koirien raivotautivasta-aineiden määrittystä varten.

Eläinten tuonti- ja vientitarkastukset

Ympäristöpalvelujen virkaeläinlääkärit tekevät vientitarkastuksia EU:n ulkopuolelle lähteville lemmikkieläimille sekä EU:n alueella liikkuville hevosille ja sirkuseläimille. Lisäksi tehdään tarvittaessa esimerkiksi lintujen tai rapujen tuontitarkastuksia. Ensisijaisesti eläinten tuojaa tai viejää on vastuussa siitä, että tuonti- ja vientisäädökset täyttyvät. Eläinten tuontiin ja vientiin liittyen annetaan myös ennaltaehkäisevää neuvontaa ja ohjeistusta. Lisäksi Korkeasaaren eläintarhan eläinten vientiin ja tuontiin liittyvät tarkastukset ja vientitodistukset kuuluvat valvontaeläinlääkäreille.

Ympäristöpalvelujen eläinlääkärit tekivät vuonna 2019 yhteensä 250 eläinten vientitarkastusta. Vientitodistuksista osa tehdään suurien tapahtumien, kuten Helsinki International Horse Shown ja Apassionatan yhteydessä. Vientitarkastusten määrä on noussut yli sadalla vuodesta 2018, jolloin vientitarkastuksia tehtiin 137 kpl.

Muu eläintautivalvonta

Helsingin alueella on vain yksi varsinainen tuotantoeläintila ja lisäksi kaksi kotieläintilaa. Yhdellä tilalla tehdään säännöllistä eläintautivalvontaa. Lisäksi tilalla voidaan selvittää tautiepäilyjä. Yhdellä tilalla otettiin näytteitä EHEC-tartunnan varalta. Osoittautui kuitenkin, ettei tilalla esiintynyt kyseistä tartunnanaiheuttajaa. Toinen kotieläintila kuuluu lisäksi vapaaehtoiseen lampaiden ja vuohien Maedi-Visna ja CAE-terveysvalvontaan, jonka puitteissa otettiin verinäytteitä.

Kansainvälinen eläintautitilanne edellytti varautumistoimenpiteitä myös Helsingissä. Erityisesti afrikkalaisen sikaruton esiintyminen Suomen lähialueilla Virossa ja Venäjällä on nostanut varautumistasoa. Yksi valvontaeläinlääkäri on ns. valtakunnallinen valmiuseläinlääkäri, joka osallistuu säännöllisesti koulutuksiin.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Riikka Åberg

Lisätiedot

Päivi Lahti, valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076
paivi.h.lahti(a)hel.fi

Liitteet

1 Eläinsuojelutarkastukset ja toimenpiteet 2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (Helsingin toimipaikka)

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009) säädetään kunnan velvollisuudesta laatia eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma perustuen ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliseen valvontaohjelmaan. Helsingin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hy-

12.03.2020

Asia/9

väksyi 23.11.2018, 208 §, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman osana Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2015–2019 päivitystä vuodelle 2019. Toteutumisen arviointi on toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle 31.3.2020 mennessä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Riikka Åberg

Lisätiedot

Päivi Lahti, valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076
paivi.h.lahti(a)hel.fi

Liitteet

1 Eläinsuojelutarkastukset ja toimenpiteet 2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (Helsingin toimipaikka)

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Tiedoksi

Elintarviketurvallisuusyksikkö